СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 231. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 28-го листопаду 1944. | No. 231. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, November 28, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА РЕЗИГНАЦІЮ КОРДЕЛА ГОЛА ІЗ СТАНОВИЩА СЕКРЕТАРЯ СТЕЙТУ

ВАШИНГТОН. — Не зважаючи на урядову мовчанку, всі признаки вказують на те, що президент Рузвелт прийме резигнацію Кордела Гола із становища секретаря стейту. Секретар Гол має вже 73 зоки життя, находиться у шпиталі від 15 жовтня хворий на горло з якимось комплікаціями. Лікарі твердять, що він не може лікуватися і сповняти водночас обовязки свого уряду. Президент відвідав його останньої неділі у шпиталі і розмовляв з ним „довго, дуже довго", як звідомляють пресові агенції. Про внесення формальної резигнації не згадують, але кожний переконаний, що президент приготований резигнацію приняти.

Між кандидатами на нового секретаря стейту вичисляють теперішнього підсекретаря стейту Едварда Р. Стетиніюса, віцепрезидента Генрія Волеса, директора мобілізації Джеймса Ф. Бирнеса, бувшого підсекретаря Сомнера Велеса й декількох інших.

ПООДИНОКІ ЛЮДИ ЗАМАЛО КУПУЮТЬ БОНДІВ.

НЮ ЙОРК. — Упродовж перших 5 днів кампанії за продаж бондів Шестої Воєнної Позички продано [illegible] людям [illegible] мілйонів, як про це звідомляють із департаменту скарбу з Вашингтону, одначе це не виказує ще повного розгону одиниць. Колиб брати день по дни приходи з продажу бондів, то денно має приходити більше, головно у стейті Ню Йорк, який має призначену для себе квоту, як зрештою кожний інший стейт.

РОБІТНИКИ ДІСТАЮТЬ БІЛЬШЕ ГРОША БЕЗ ПІДВИШКИ ПЛАТ.

ВАШИНГТОН. — Воєнна Рада Праці відмовилася підвищити на 17 центів від години платню для робітників у сталівнях, як цього домагається юнія Злучених Робітників у Сталівнях. Зате рада придумала спосіб платні в нічних змінах так, щоб робітники могли дістати по 5 центів на годину більше ніж тепер. Це осягнено в той спосіб, що признано премії за першу й другу нічну шифту і вирівнано різні нерівности в платах у нутрі фабрик. Зрештою багато подрібних справ ще має бути вирівнаних дорогою переговорів між юнією і 86 сталівнями.

РАДЯТЬ НАД РІВНОПРАВНІСТЮ ДЛЯ МЕНШИН.

НЮ ЙОРК. В готелю Валдорф-Асторія відбувається Краєва Конференція Амбіджіян для забезпеки рівноправности всім національним меншинам у поворенному світі. У конференції беруть участь представники бизнесу, урядів та релігійних організацій. Рівноправність меншин має бути підставою світового миру, як запевняють делегати. У конференції взяли участь першого дня в суботу 25. листопаду: Директор Рашен Вор Риліф Джеймс Н. Розенберг, сенатор Елберт Д. Тамес з Юти, російський амбасадор до Злучених Держав А. А. Громико, генеральний нюйорський совєтський консуль Е. Д. Кіселев, і рабін д-р Ізаак Ладман, редактор Джюїш Енцайклопідія. Розенберг вийшов із заявою, що тепер ніде нема ясної більшости в національним угрупуванню, тому треба перевести засаду особистої рівноправности для кожного у повоєнному світі. Кіселев заявив, що відповідь на питання рівноправности меншин лежить у „єдности всіх свободолюбних народів у мойому краю й у вашому й в краях усіх Обєднаних Держав". Сенатор Тамес у промові на честь амбасадора Громика дав признання Росії „за її далекосягу політику національних меншин з признанням рівноправности для всіх рас".

ЖИДИ ДОМАГАЮТЬСЯ СВІТОВОЇ АГЕНЦІЇ.

АТЛАНТИК СИТІ. — На першому зібранню Світового Жидівського Конгресу в неділю 26. листопаду зійшлися 300 делегатів з 38 країв. Їх привитав предсідник адміністраційного комітету д-р Наум Голдман. Він предложив програму нарад, яка змагає до цього, щоб признати регабілітацію жидів питанням народів, а не питанням самих жидів. Тому треба створити світову жидівську агенцію для економічної й суспільної регабілітації жидів в Европі. Д-р Стефан Вайс з Ню Йорку заявив, що „ми не вдоволимося нічим меншим як повною справедливістю для жидів". Він назвав замордування британського посла лорда Мойна жидівськими палестинськими терористами жалюгідною подією і зажадав знищення жидівського терроризму, як шкідливого жидівській справі.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Для забезпеки миру треба затримати американську торговельну фльоту

ВАШИНГТОН. — Урядовці Морської Комісії приєдналися до рішення Повітряних Сил Армії і від себе оприлюднили заяву, що для забезпеки світу перед Третьою Війною Америка мусить затримати всі придатні кораблі кляси Ліберті в числі 2,000. Їх не можна буде нищити після скінчення війни, але треба їх тримати в поготівлі. За таким рішенням криється думка, щоб відстрашити від війни кожного, хтоб хотів укладати свої тайні пляни для війни в будучности.

Коли взяти під увагу, що уряд вже вирішив затримати під своєю контролею воєнні підприємства вартости кілька біліонів долярів, а додати до цього вартість фабрик для виробу літаків у висоті одного біліона і вартість кораблів у висоті 5 біліонів, то варість усього вирядy для війни досягне повних 10 біліонів.

БРИТІЙСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ „ПЯТОЇ СВОБОДИ"

ШІКАГО. — Лорд Свинтон, делегат Великої Британії на Міжнародню Авіяційну Конференцію, заявив, що „американська Пята Свобода", тобто свобода повітря, буде обмеженням бизнесу для малих держав. Він теж заявив, що буде противитися такій постанові на дальших нарадах. У розмові з газетярами він сказав, що саме оця справа стримала летунську конференцію на 26 днів від нарад.

Південно американські републики вирішили підтримати проект Злучених Держав у цій справі, а скандинавські держави теж схиляються до такої самої думки. — Під „Пятою Свободою" треба розуміти право одного краю підіймати і складати перевожений крам на території між двома краями, між якими відбувається виміна. Колиб конференція не приняла цієї засади в міжнароднім договорі, тоді кожна держава буде приневолена заключувати свої договори з іншими державами про складання і вивожения свого краму, який перевозить зі своєї території до місця призначення понад території держав, що лежать між ними.

СПРОТИВ ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ ВОЄННОЇ СЛУЖБИ У КАНАДІ

ОТАВА. — Несподіване перепачкування закону, який вводить примусову воєнну службу заморем для канадійських вояків, викликав сильний спротив проти уряду премієра В. Л. Макензіу Кінга. Надіються гострого виступу послів у парляменіт.

Італійський премієр уступає з уряду

РИМ. — Премієр Бономі подав наслідникови престолу Гумбертови резигнацію цілого свого кабінету. Він почав негайно пертрактації з провідниками італійських партій, аби переконатися, чи буде йому можливо скласти новий кабінет.

Одним з найважніших політичних питань, через яке розбивається кабінет, є невдоволення лівих партій, головно соціялістичної й комуністичної, з детеперішньої ролі в уряді. Вони саме не хочуть уже більше грати ролі тільки опозиці.ї Подібні трудноші мають уряди Франції, Бельгії й Греції.

КЕРВАВІ ПРОТИУРЯДОВІ ВУЛИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В БЕЛЬГІЇ

БРЮСЕЛЬ. — Проти уряду премієра Пієрльота пішли вулицями столиці поважні вуличні демонстрації. Обчисляють, що 8,000 осіб брало участь у демонстрації, підчас котрої були бійки, кидано бомби й стріляно. Кажуть, убито чотири особи та ранено 38. Провідники опозиції закликають народ здержуватися від насильств, але загально сподіваються нових кервавих демонстрацій.

МІКОЛАЙЧИК УСТУПИВ З ПОЛЬСЬКОГО КАБІНЕТУ

ЛОНДОН. — Станіслав Міколайчик зрезигнував у пятницю зо становища премієра польського кабінету на вигнанню. Президент Рачкевич припоручив заступникови премієра, соціялістови Янови Кваnінському, сформувати новий кабінет.

Успіх акції Квапінського залежить передусім від того, чи йому вдасться приєднати для себе Польську Хлопську Партію, найбільшу польську партію до замаху маршала Пілсудского. Коли одначе стало відомо, що партія пішла за приміром свого провідника Міколайчика й здержалася від участи в творенню нового уряду, акція Квапінського виглядає засудженою на невдачу.

Міколайчик розійшовся зо своїми міністрами через справу польсько-російських переговорів. Міністри критикували його за те, що він пішов в тих переговорах задалеко, схиляючися до признання лінії Курзона, а Міколайчик закидав своїм міністрам, що вони не розуміють поступають, коли вони не стараються негайно порозумітися з Москвою.

Польський Комітет Національного Визволення в Люблині запросив Міколайчика до участи в „праці для відбудови Польщі".

Лондонський „Таймс" критикує польський уряд у Лондоні за його фантастичну й нереальну політику, обчислення на те, що Британія й Америка підуть проти Совєтської Росії.

СТАВЛЯТЬ ПЕТЕНА Й ЛЯВАЛЯ ПІД СУД

ПАРИЖ. — Французький уряд уже іменував суддів і прокураторa, що мають судити маршала Петена й Лява ля за державну зраду. Як їх не дістануть на суд, будуть їх судити позаочно. Тимчасом Петен і Ляваль під фірмою уряду на вигнанню ведуть пронацістичну пропаганду серед французів по німецьких фабриках і таборах.



НЕМА КІНЦЯ НІМЕЦЬКИМ ПОЛОНЕНИМ. — Перед нашими очима частина голяндського містечка Мідлебург. Та наша увага звернена на довгий ланцюг вояків. Це німецькі полонені. Їх тепер набирається кожного дня стільки, що всюди близько фронту видно такі довгі ряди полонених, що не видно в них ні початку, ні кінця.

ПОВАЖНІ ПОСТУПИ НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — За останніх пару днів аліянтська кампанія проти Німеччини на західному фронті зазначилася низкою поважних перемог.

Найголовнішою з них є проломання лінії Мажіно, що її виставили були французи для оборони від Німеччини, а котру німці перемінили для Оборови від Аліянтів. Піхотинські війська Американської Третьої Армії, передусім 80. дивізії піхоти, зробили в цій лінії пролом кілька миль широкий. Пролому доконано за півтора години завзятого бою; наперед добуто з трудом один форт, а потім 9 інших добуто без поважніших жертв. Пролому доконано коло важного комунікаційного вузла Сан Аволду. Тепер ці війська є вже дві милі поза лінією Мажіно та 5 миль від німецької границі.

Німці робили завзяті протиатаки, аби здержати наступ американців на долину Зару. Одначе вони своєї цілі не досягнули, і американські війська поробили й там поважні поступи, бо місцями пять миль на добу. Девята Армія відбила теж ворожі протиатаки, підчас коли Перша Армія добула Вайсмілер, на дорозі до Дірену. Сема Армія, далі на полудне, перейшла провал Саль і пішла широкими загонами по рівнині Алзації, наступаючи в напрямі Карльсруге.

ВЕЛИКАНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ РЕЙД НА НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Понад 1,100 американських бомбовиків у товаристві відповідного числа боєвиків ударило по залізничих центрах і фабриках топлива у Німеччині. Центром атаки було місто Мізбург. Німці вислали проти них поважне число літаків. Американці збили з них 110. На землі знищено принаймні 12 німецьких літаків. Американці втратили 50 літаків.

Крім цього понад 2,000 літаків піддержує постійно аліянтські операції на західному фронті.

ПОСТУП ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ НА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

ЛОНДОН. — Російські війська проломалися через гірські ворожі оборони в Карпатах і посунулися 60 миль широким фронтом у Чехословаччину. Першого дня цеї офенциви вони заняли важні міста Гуменнє й Михалівці та пішли на стратегічно важні міста Кошиці й Пряшів. Цим вони перервали залізницю Перемишль-Мішкольц. Коло границі вони заняли Вишні Цабини, а 16 миль від Ужгороду Будківці.

На Мадярщині російські війська заняли важний залізничний узол Гатван, котрий московський комунікат називає ключем оборони північної Мадярщини. Втрату Гатвану, що лежить усего 22 милі від Будапешту, вже признало берлінське радіо. Російські війська ввійшли вже теж до Егеру й Мішкольцу.

НІМЕЦЬКІ БОМБИ БЮТЬ ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ В БРИТАНІЇ.

ЛОНДОН. — Одна німецька безпілотна бомба "V-2" впала в полудне в одну крамницю дитячих забавок в одному південно-британському місті. Крамниця була повна тоді жінок, що робили передріздвяні закупи, і їх дітей. Багато з них згинуло на місці, а багато інших відставлено до шпиталів.

Каже команда британського летунства, що від коли британські летуни стали робити правильні атаки на німецькі позиції над Реном і Мезою, німці почали пускати менше своїх нових ракетових бомб.

3-МИЛЕВИЙ ПОСТУП АМЕРИКАНЦІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Американська піхота Пятої Армії поступила 3 милі вперед по важкім терені на захід від дороги з Пістої до Больонії та заняла гору Бельведер, що панує над горбами на південний захід від Больонії.

На схід від них польські війська очищували східний беріг ріки Марцена й заняли три села. Британські війська перейшли цю ріку в одному місці та всадовилися на другому боці; вони посунулися до ріки Лімоне.

ЗАТОПЛЕНО 18 КОРАБЛІВ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Уже пятий раз за останні три тижні атакували у пятницю американські летуни з Пацифічної фльоти филипинський острів Люсон більшою силою. Завдали й цим разом японській мореплавбі й летунству поважний удар, бо затопили 18 більших і менших кораблів, між іншим один важкий кружляк і один нищитель, та ушкодили 5 інших кораблів. Разом японські втрати виносять 23 кораблі.

Американці захопили на сухоземі поважне число літаків та знищили ворогові 64 з них. Протилетунська оборона збила ворогові дальших 8 літаків, коли ворог пробував атакувати літаковози, з котрих літаки робили атаки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Бій на Рені

Аліянтські війська знову станули над рікою Реном (Райном), над котрою вони стояли вже раз у цій війні, у 1940. році. Та тоді вони стояли перед німецькою офензивою, що як відомо закінчилася заняттям усеї Голяндії, Бельгії й Франції та загрозила заняттям навіть Британії, так що всім тоді здавалося, що це буде остання битва цеї війни в західній Европі. Цим разом воєнна ситуація виглядає так, що знову над Реном має розігратися останній бій цієї війни.

Річ у тому, що ріку Рен німці здавна вважали, якщо не своєю західною границею, то на всякий випадок своєю західною головною обороною. Хоча в цій останній війні ріка, хочби найглибша, найширша й найрвучіша, вже не становить поважного заборола для модерної армії, всеж таки околиці над Реном надаються надзвичайно добре до розбудови штучних оборон. Горби й гори, що йдуть рівнобіжно з Реном, стануни справді хребтом цілої лінії поважних фортифікацій.

Зрештою, цієї лінії Німеччина мусить боронити за всяку ціну, бо здовж Рену йдуть найважніші промислові й копальняні округи Німеччини. Навіть націстичний уряд признав явно в однім зо своїх закликів, що утрата цих округів була би смертельним ударом для цілої оборонної акції Німеччини. Іншими словами тут сказано, що втративши бій над Реном, навіть націсти, що поклялися боронити Німеччини до останного німця, пробували би погодитися з Аліянтами, а може навіть здатися.

Які вигляди на це, що цей бій скінчиться скоро й для Аліянтів переможно? За це вказує передусім нагромадження Аліянтами величезних, просто кольосальних воєнних сил. Проти німців іде аж шість армій. До цього ці сили будуть ще далі зростати, бо чим далі, тим засоби висаджування нових військ стають кращі. Аліянти мають при тому перевагу узброєння. Кидають вони в бій такі великі матеріяльні засоби, що націсти починають нарікати, що Айзенговер хоче їх засипати матеріялами. Аліянти нині мають рішаючу перевагу в повітрю; ті самі націсти, що думали повітряною перевагою зломати Росію й Британію, нині не мають топлива для своїх літаків. Через це аліянтські летуни бють по німецькій обороні та нищуть комунікаційні засоби та промислові пристосіблення для війни.

До того вся ситуація політична в світі виглядає нині для німців зовсім інакше, як вона виглядала, коли дві воюючі сторони дивилися на себе почерез ріку Рен у 1940. році. Що найважніше, тоді німецький провід був певний своєї перемоги, нині він певний своєї програної, і грає тільки на час, сподіваючися проти всякої надії, що може чейже він принесе йому якесь чудо. І справді, як чуда не буде, то цей бій над Реном мусить покінчитися, чи тепер, чи в четвер, перемогою Аліянтів. За час цієї перемоги можна спорити, за те, по чиїй стороні останеться перемога, ледво чи сумнів може бути.

Соціялістичні тенденції в Европі

Джан МекКормек, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", остерігає американську публичну опінію перед несподіваними для неї тенденціями в повоєнній Европі. Американська публична опінія, як звісно, є перенята духом приватної підприємчивости, себто вона ворожа до думки про ведення промислових підприємств державою. Тимчасом положення в Европі виказує виразні тенденції якраз у напрямі до віддання багатьох підприємств у руки держави. Поважна частина цеї тенденції відповідає бажанню населення, але бувають і такі випадки, що соціялізація, перебрання промислу на державу, являється конечним вислідом подій, без огляду на бажанню самих людей.

МекКормек передбачує, що власне між американським упередженням до соціялізації підприємств та европейськими тенденціями може в повоєнний час прийти до поважних терть. Він навіть думає, що острахи, яку дехто виявляє, що ці тертя будуть найповажнішими тертями повоєнного періоду, мають певну слушну основу. Супроти цього американська публика повинна передусім запізнатися з фактами.

Між цими фактами повоєнної Европи, які американська публика, що ненавидить державне вмішування в бизнес, є ось такі три факти: Поперше, Росія є наскрізь соціялістична держава; в ній уська господарська продукція й обміна ведеться нині державними підприємствами. Подруге Британія, хоча ще теоретично капіталістична країна, має такі великі довги, втратила підчас війни стільки торговлі й обложила свої заморські інвестиції, такими іпотеками, що тільки контрольована колективна акція через довгий період часу зможе її назад поставити на ноги. Потретє, приватну власність в Европі націсти й їх співпрацівники, так помотали й скомпромітували, що европейські уряди часто є примушені перебирати великі частини приватної власности на державу.

МекКормек ілюструє цю останню точку приміром Чехословаччини. Один чеськословацький урядник заявив кореспондентови, що його уряд буде примушений перебрати відомі амуніційні фабрики Скоди на державу, бо націсти вели їх довгий час як державне підприємство. Чехословаччина теж буде примушена перебрати на державу великі вуглеві копальні в північній Чехії, бо націсти викупили їх від приватних власників на націстичну державу. Цей урядникник додав з натиском, що на чеськословацьку державу прийдеться перебрати фабрики й копальні людей, що зрадили чеськословацьку державу. На його думку, публична опінія не згодиться на ніяку іншу розвязку справи цих людей, як на конфіскату їх маєтків на державу.

Цей чеськословацький урядник додав кореспондентови, що чеськословацькі урядники зовсім не жадні перебирати приватні підприємства на державу; мовляв, вони мають досить державних клопотів без ведення ще державних підприємств. Але в багатьох випадках їм не лишається ніщо до вибору.

Те саме, що є правдою щодо Чехословаччини, є правдою щодо інших країв в Европі. Передусім відноситься це до Франції, і то з тих самих причин.

У Британії приватна власність не була ні конфіскована ні скомпромітована, але вона нині так сконцентрована й контрольована, що якби її передати назад у приватні руки, то й для ведення її треба би постійної інтервенції уряду. Багато британських бизнесменів бажає собі чим скорше вернутися до конкуренційного вивозу, але поважна частина британської публичної опінії вважає, що від доходів зо заграничної торговлі для британців є важніше не мати в Британії безробіття. Для тенденцій Британії є дуже маркантним те, що сер Вилієм Беверидж подав плян соціялізації попиту, а всі ліберали, що все стояли за приватне підприємство, його плян похвалюють.

Подібні обсервації про соціялістичні тенденції в Европі подає не один тільки МекКормек. Робили подібні обсервації й інші вправлені знавці европейських справ. Недавно з подібними обсерваціями виступив бувший румунський дипльомат, Чарлс Давила. Він думає, що Европа вже пережила вік капіталізму, котрий в Америці ще не пережився. Тому Европа при найкращих зусиллях не може вернутися назад до приватного капіталізму. Що більше всякі заходи здержати його поступ можуть скінчитися катастрофою. Америка повинна це зрозуміти й не пробувати цього робити, наприклад, коли соціялістична Европа віднесеться до Америки по державні позички, як цього сподівається публична опінія кожної країни Европи. Мовляв, соціялістична Европа й капіталістична Америка можуть робити бизнес, з користю для одної й другої сторони.

Микола Чубатий.

Хто є новий галицький митрополит?

Смерть Великого Митрополита Андрія Шептицького поставила українсько-католицьку церкву в Західній Україні в доволі критичне положення. Зміна на митрополичім престолі припала в часи дуже непевні під кожним оглядом. Країна по трикратній зміні окупанта опинилася знов в руках червоних росіян, під режімом засадничо ворожим всякій релігії. Стара політика національної Росії зокрема ворожо ставилася до католицької церкви східного обряду, добачуючи в істнуванню українського католицтва непоборимо перешкоду в русифікації українців. Перехід Західної України, зокрема Галичини, під таку державну владу, це вже сама в собі критична ситуація для українсько - католицької церкви. Тому вже з цього боку не є без інтересу для американських земляків, хто є новий керманич української церкви в Галичині.

Митрополичий помічник з правом наслідства.

Свого наслідника, Впреосв. Йосифа Сліпого, вибрав таки сам митрополит Андрей. В перших місяцях першої совєтської окупації Західної України, себто в осени 1939 року, передісталася аж до Америки відомість, що митрополит Андрей, предвиджуючи вельми важке положення своєї церкви в обличчі грядучих подій, висвятив на свого помічника з титулом архієпископа о. д-ра Йосифа Сліпого, дотеперішного ректора Богословської Академії у Львові та мітрата львівської митрополичої капітули. Рівночасно доходили приватні відомости з Риму, що новий архиепископ помічник за згодою Ватикану став теж предвидженим автоматичним наслідником митрополита, так званим помічником митрополита з правом наслідства.

Така установа єпископа помічника з правом наслідства, мало деінде відома в католицькій церкві, але добре знана в історії українсько-католицької церкви 17-го століття. Коли церква находилася в непевнім положенні, а затяжне необсаджування владичого престола могло мати для церкви прикрі наслідки, в таких ситуаціях часто Ватикан вже наперед погоджувався, щоб єпископ-помічник ставав автоматичним наслідником свого владики.

Большевицька окупація Західної України поставила українсько-католицьку церкву саме в таке вельми непевне положення. Тому поворот до старої традиції української церкви був тепер зовсім на місці і відомість про таке право для архієпископа Йосифа Сліпого була дуже правдоподібна. Короткі донесення зі Львова в звязку зі смертю митрополита говорять про обняття престола архиепископом помічником. Вони потверджували б, що вістки з осени 1939 року були вірні.

Походження митрополита Йосифа Сліпого.

Особа нового митрополита відома мені добре не тільки з часів моєї праці в Богословській Академії, але також ще з часів ґімназійних та університетських студій. Тому можу поділитися з американськими земляками жменею безпосередних відомостей про нового єрарха західних українців. Митрополит Йосиф Сліпий походить з селянського роду на галицькім Поділлі. Уродився 17. лютого 1892 року в селі Заздрість, теребовельського повіту, біля містечка Струсова. Тим способом новий митрополит має нині 52 роки життя. Ґімназійні студії відбував в українській державній ґімназії в Тернополі, де теж 1911 р. зложив іспит зрілости з відзначенням.

Тернопільська ґімназія, якої я тоді був студентом, двома роками старшим від нового митрополита, була під національним оглядом чисто українською. Москвофілів в ній зовсім не було, дарма, що директором був москвофіл д-р Омелян Савицький. Серед молоді натомісць кипіла боротьба світоглядова поміж соціялістичним та національним напрямком. Студент Йосиф Сліпий стояв немов на боці тої світоглядової боротьби, занурений у приватні студії фільософії, що була його улюбленим предметом.

Покінчивши ґімназію вагався, чи посвятитися студіям фільософії на світськім фільософічнім виділі чи на богословськім виділі львівського університету. Покликання до духовного стану вирішило справу і в осени 1911 року талановитий абсольвент тернопільської ґімназії Юосиф Сліпий став студентом першого року богословія у Львові за ректорства пок. єпископа д-ра Йосифа Боцяна. Як студент богословія брав теж виклади фільософії на світськім виділі фільософії львівського університету. Одначе вже по році студій митрополит Андрей вишукав його серед гурту спосібніших студентів та вислав на богословські студії до Інсбрука.

Вчений богослов та науковий робітник.

Богословські студії в Інсбруці покінчив митрополит Йосиф Сліпий зі ступнем доктора теольоґії, в 1918 році, принявши в 1917 році свячення з рук митрополита Андрея, саме по його повороті з російської неволі. По здобуттю докторату богословії теперішний митрополит студіював дальше стислу теольоґію, фільософію та мистецтво в Інсбруці, а від 1920 року в Римі на Орієнтальному Інституті, на папських університетах Ґреґоріянум та Анджелікум. Результатом його довголітних студій було добуття титулу доцента-професора на університеті Ґреґоріянум в Римі, а згодом теж на університеті в Інсбруці.

В році 1922 повертає до Львова та стає професором догматики на богословськім виділі українського університету у Львові. Саме тоді істнував у Львові Український Тайний Університет. Три виділи — фільософії, права та медицини істнували тайно, богословський факультет явно. Згодом молодий професор стає правдивим живчиком усього наукового життя на свому богословському виділі. Він починає видавати науковий тримісячник „Богословія" та орґанізує Богословське Наукове Товариство у Львові.

Міжтим український тайний університет упав, богословський виділ остався без морального звязку з якимсь університетом, тому вже 1926 року, на припоручення митрополита Андрея, проф. Йосиф Сліпий, іменований ректором духовної семинарії, орґанізує Богословську Академію, подуману як приватний католицький університет. Академія 1928 року дістає свій статут та матеріяльне вивінування від митрополита Андрея. Своєю назвою навязувала вона до світлих традицій України, до Могилянської Академії в Києві. Ректором Академії стає її організатор і ним він лишився аж до вибуху війни.

Як ректор академії теперішний митрополит старався піднести її науковий рівень до висоти заграничних університетів, що йому в великій мірі вдалося.

Набравши за кордоном, на студіях та в часі численних подорожей по Европі, широкого світогляду, ректор о. д-р Сліпий умів стягати для академії що найкращі наукові сили зпоміж духовних та світських Західної України та еміґрації. Академія стає осередком студій не тільки наук, звязаних стисло з богословіям, але теж тих, що були в доволі далекій лучности з богословіям, як фільольоґічних та мистецьких дослідів. При академії виходили наукові журнали, як української фільольоґії Слово, Архів Історії Церкви, Праці Богословської Академії, тощо. З приватного почину та з матеріяльних субвенцій ректора виходив літературний журнал „Дзвони". За наукову діяльність вже 1930 року ректор Академії був іменований дійсним членом Наукового Товариства імени Шевченка у Львові.

Старий та новий митрополит.

Ректор Йосиф Сліпий стає від часу свого повороту до Львова найближчою особою митрополита Андрея та вірним виконавцем його плянів та задум. В цілій діяльности як богослова та священника митрополит Йосиф держався тої самої лінії, що й митрополит

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

85)

— Я власне командант, той, ким розгромлена бриґада вашої пятої баварської дивізії сьогодні рано. І цієїж хвилини даю наказ чотвром своїм кінним полкам Любачів заатакувати.

У відповідь почув лайку і трубку кинув. Підійшли сотенні.

— Що сталося? — освідомився Алібеков. — Не погодився ґенерал на наступ?

— Наступ — визвірився Паволоцький. — Ситуація витворилася занадто замотана. Відступаємо!

— Як? — запитав Немирич. — Відступати ворога розгромивши?

— Еґеж, відступати! Ворог несподівано захопив Любачів. На дивізійній централі німці. Ґен. Стенбок можливо в полоні. Вам ротмістр Немирич, передаю командування полком.

— Не чуюся в силах брати на себе відповідальність в такій ситуації — відпрохувався Немирич.

— Про мене! Команду перебере ротмістр Алібеків, раз ви відмовляєтеся. До вияснення, що сталося з ґенералом Стенбоком, я вступаю в командування дивізією.

— Слухаю, пане полковнику! — коротко сказав Алібєков.

— Негайно вислати розїзди, новоархангельському полкови виставити заслони від Любачова, а ніжинському приспішити марша на Олешичі. Полки очевидно знають, що сталося. Наказ дам на письмі.

Тут же написав на полевому блок-ноті відповідне розпорядження. Розїзди поїхали кожний у свій бік.

— Виділіть з третьої сотні ординарців і поручника Клепцова мені за адютанта, — наказав Алібекову. — Сотню передайте штабсротмістру Вачнадзе. Саперам висадити мости.

Швидко видавав останні розпорядження. Полк витягнувся по дорозі на Олешичі. Зостався на полі з трьома ординарцями і Скляруком та поручником Клепцовим, симпатичним хлопцем з університетським значком на блюзці.

Поскакали на чоло полку. Всі зміни сталися впродовж коротких хвилин. А ще через пів години вїздили в містечко оба гусарські полки, гуркотіли мощеною вулицею гармати Холмського. По містечку розлягалася полкова пісня чернигівців, та ніхто не виходив гусарам на зустріч. Населення доміркувалося причини маршу полків, тож загодя ховалося. По опустівшим вулицям перед гусарськими кольонами летіла пісня про бойові дії давних чернигівців у війні з великим цісарем французів:

„Когда войска Наполеона
Пришлі із западних сторон, —
Бил авангард Богратіона[33])
Судьбой на гибель обречен.

Отряд храбрейшого Мюрата[33])
Все продолжал вперед іті, —
Врагов на каждого салдата
Там приходілось по пяті.

Багратіон бил атакoвал
І лікoвал уже Мюрат, —
Кольцом стальних штиков оковал
Багратіоновський отряд.

Бой закіпел і продолжался.
Всьо горячей і горячей, —
Людськoю кровю напивался
Краснее Шенграбенский ручей.

Вот скоро полноч. Звук отбоя
Остановил ліхіх бойцов, —
Наполовину после боя
Не уцелело храбрцов.

Так твердож помніте об етом
На предстоящем вам путі.
І будет пусть у вас заветом
Всегда пять протів тридцяті...[33а])

Хахли оспівували хахлацьку самопожертву й відвагу на чужій службі. — майнула якась гірка думка, коли Паволоцький вчув пісню. — Чи жертвувалиб собою так у війні за власну державність, як жертвували за Росію цих дві сотки літ? Пісня однак змістовна, будить бойовий настрій і це вже добре.

Полки втягнулися у містечко. Паволоцького зустрінув підполковник Оленич, від нього багато старший літами, сивовусий. Підїхали Дараґан і Алібеков. Дараґан — невисокий, опасистий мужчина, років сорока, з настобурченою щотиною підстрижених вусів на типовому округлому обличчі — занепокоєно спитав замісць витатися:

— Щож ми властиво тепер діятимемо?

— Порадимося! Не хочу, у такій ситуації рішати самий.

Тут же, верхи, відбулася нарада. Фронт вигнувся підковою з довжезними кінцями. Дивізії корпусу у вершку підкови, вдавленої в середину від Любачова. Інакше кажучи, корпус опинився в мішку верств на 30 довгому, а на 15—20 верств широкому. У тому велитенському мішку витворився ще бічний мішочок — район занятий 16-ю дивізією. З полоненими і значним числом ранених на вихід з мішка потрібноб зо дві доби безперестанного руху. Якщо полонених і обози поспіли відпровадити хочаб до Островська, небезпека для дивізії значно змаліє. Ворожий натиск з заходу до завтрішнього дня виключений. Колиб ворог наважився атакувати з півночи і сходу — полкам відходити на південь, за залізницю. Виявити чисельність ворожих сил у Любачові новоархангельцям. Старатися прикувати ворога до себе поширеною розвідкою. Гусарська бриґада заатакує ворога з півночи, новомиргородські улани заатакують з заходу по знаку — трьох гарматних стрілах. — Ворог таким чином буде взятий у кліщі.

— Небезпечне завдання! — замітив Дараґан.

— Так, небезпечне, — підхопив Оленич, — однак дає вигляди на успіх, при умові, що атака буде несподіваною.

(Дальше буде).

[33]) Багратіон — з грузинських царевичів, генерал кінноти, смертельно поранений під Бородином 1812 року. Іоахим Мюрат, король Неаполю, до французької революції актор, чоловік Наполеонової сестри, талановитий маршал, розстріляний 1815 року.

[33а]) Пісня про бій чернигівського і павлоградського кінних полків 1804 р. з 30-тисячною армією Мюрата під Шенграбеном. Полки врятували тоді від окруження російську і австрійську армії.

РІК ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ З ПРИВОДУ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ ЗАКІНЧИТЬСЯ З ДНЕМ 30-го ГРУДНЯ 1944. Р. ТИМСАМИМ ОСТАЄТЬСЯ ВЖЕ ТІЛЬКИ 37 ДНІВ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ЦЕЇ КАМПАНІЇ. ЧИ ВАШ ВІДДІЛ СПОВНИВ УЖЕ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ БАТЬКА-СОЮЗУ В ЦЬОМУ РОЦІ ЙОГО ЗОЛОТОГО ЮВИЛЕЮ? ЧИ ПРИДБАВ УЖЕ ВАШ ВІДДІЛ ДЛЯ СОЮЗУ ПРИНАЙМНІ ТЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ, ЯКЕ БУЛО ВАМ ПРИЗНАЧЕНЕ? ЯКЩО НІ, ТОДІ СПОВНІТЬ ЦЕЙ ОБОВЯЗОК ІЩЕ ДО КІНЦЯ РОКУ! ДІСТАНЬТЕ ПРИЗНАЧЕНЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ ОБОВЯЗКОВО, КОНЕЧНО! НЕ ДОПУСТІТЬ ДО ТОГО, ЩОБ У СПИСІ ЮВИЛЕЙНИХ СОЮЗОВИХ ПРАЦІВНИКІВ БРАКУВАЛО ВАШОГО ВІДДІЛУ!

„ЮНРРА"

THE UNITED NATIONS RELIEF AND REHABILITATION ADMINISTRATION.

I.

Що з себе уявляє „ЮНРРА" — Адміністрація Реліфу і Регабілітації Обеднаних Держав? На які засоби працює? Як працює? Для яких цілей зорганізована?

Тому, що широкий загал малощо знає відносно цеї організації і тому, що багато вчителів хотіли би давати своїм студентам найбільш точні інформації про цю організацію, — Департамент Освіти звернувся до „ЮНРРА" за відповідними вказівками, поясненнями. Вони були недавно опубліковані в журналі — Виховання для Перемоги. Ось деякі з них:

ЮНРРА є спільною, міждержавною організацією, в якій заступлені 44 держави. Завдання її — поміч і відбудова населенню звільнених країн в Европі і на Далекому Сході.

ЮНРРА є тимчасовою, міждержавною організацією, яка має розвязатися як скінчить свою поміч і відбудову звільнених країн.

ЮНРРА буде працювати тепер, впродовж воєнного періоду, тільки в порозумінні з воєнними установами, а після воєнного періоду тільки на жадання та в порозумінню з урядами звільнених країн.

ЮНРРА не ставить своїм завданням повоєнної відбудови, вона має перед собою найближчу, негайну поміч.

ЮНРРА не буде витрачати своїх засобів на закуп річей для тих звільнених країн, уряди яких в [illegible]мі платити за них.

ЮНРРА уділює поміч з тих світових запасів, що є під контролею її спільної управи як також з тих, що отримує від своїх членів-країн, які не підпали ворожій окупації. Поміч дає тільки тим країнам, які не мають засобів на купівлю необхідних запасів.

Поміч, яку дає ЮНРРА звільненим країнам охоплює такі ділянки:

Щодо річей — річи першої необхідности, харчі, опал, одяг, ліки і тому подібне.

Щодо організаційної праці — охорона здоровля і добробуту, повернення збігців до дому і тому подібне.

Щодо праці економічної відбудови насіння, штучне угноєння, сирівці, машини, технічне зарядження і т. п.

Щодо громадського обслуження — світло, вода, санітарна обслуга, електрика, транспортація.

Засоби ЮНРРА складаються з внесків членів-країн. Запропоновано, щоби кожна країна, член організації, не окупована ворогом, вносила один відсоток свого національного прибутку, який мала за рік, що кінчився 30. червня 1943 року. Наприклад:

Злучені Держави Америки мають внести $1,350,000,000. Велика Британія — приблизно $320,000,000. Канада має дати $77,000,000.

Загальна сума, яка має бути зібрана для цілого періоду діяльности ЮНРРА, сягає приблизно $2,000,000,000. Ця сума має йти на акцію допомоги. Крім того всі члени організації мають покривати і адміністраційні видатки.

II.

Адміністрація Реліфу і Регабілітації Обеднаних Держав — ЮНРРА — має перед собою величезні завдання, що виникли внаслідок сучасної війни.

1. Руйнуюча сила модерного, воєнного знаряддя та політика „обсмалювання землі" ворогом.

2. В окупованих країнах Европи 140,000,000 населення (в це число не зараховано населення території в Росії, занятих ворогом), в Хіні — 84,000,-000 та міліони в південно-східній Азії.

3. Велике число втікачів, що потребують допомоги і можливого повороту до дому, — біля 12,000,000 в Европі та 40,000,000 в Хіні.

4. Брак харчових продуктів, в наслідок чого голод, загальне ослаблення та хороби від недоживлювання.

5. Хороби шкіри, в наслідок бруду та постійна загроза епідемій, пошестей.

6. Великий брак одягу, взуття, теплих покривал, сільсько-господарського знаряддя, ремісничого знаряддя, скоту і тому подібне.

7. Знищення транспортових засобів, електричних стацій та установ; брак медичних засобів і медичної обслуги, брак будинків, помешкань.

В грудні 1942 року, після того як в Англії відповідні комітети перевели перші досліджения в справі допомоги потерпівшим у війні, президент Рузвелт встановив допомогову організацію при Державному Департаменті під назвою: "Office of Foreign Relief and Rehabilitation Operations". Це була чисто американська організація і на чолі її призначено бувшого нюйорського губернатора — Герберта Г. Лімана. Були вироблені пляни, як дістати і відправити одяг, харчі та інші необхідні річи населенню звільнених від ворога країн. Ці пляни почали переводитись в життя на весні і в літі 1943 року в Тунісі. Створено табори для втікачів, установи для охорони здоровля, приступлено до возстановлення сільського господарства.

В червні 1943 року, після нарад з представниками Обеднаних Держав, американський уряд запропонував союзникам створити міждержавну допомогову організацію. Пропозиції представників інших урядів взято під увагу при опрацюванні догоди.

9. листопаду 1943 року зійшлися представники 44 держав в Білому Домі, щоби підписати догоду про створення ЮНРРА. На підставі догоди, створено Раду, в яку ввійшли по одному представникові кожної держави-члена. Виконавча влада мала належати Ґенеральному Директорові, якого вибирає Рада.

За два, дні після підписання догоди Рада відкрила своє перше засідання в Атлентик Сиṭі. Ґенеральним Директором вибрано бувшого губернатора Лімана.

На прикінці минулого червня у Вашинґтоні відкрито головну канцелярію ЮНРРА. Місцеві офіси вікрито в Лондоні, Каїро, Чункінґу, Алжирі, Касабланці та в Женеві. В університеті в Мериланд відкрито спеціяльні курси, на яких підготовляється персонал для праці в Европі.

У вересні цього року ЮНРРА мала друге засідання в Монтреалі. Рішено між іншими справали, дати обмежену поміч Італії та помагати повертатись до дому втікачам з ворожих країн.

Загальна Рада — ФЛІС.

Андрей. Як завзятий прихильник східного напрямку в українській католицькій церкві підняв він активну роботу над очищенням греко-католицького обряду з латинських іновацій. Студії в академії були спрямовані передовсім над українським минулим, яке мало бути оживлене та відроджене в новім науковім осередку у Львові. Сам прихильник обеднання церков розумів його так ясно як митрополит Андрей, а саме як наближення до православних братів.

Тим способом академія гуртувала в своїх мурах та давала працю таким відомим мистцям Східної України, як П. Холодному, П. Ковжунови та іншим. Набравши глибокого зрозуміння для мистецтва в часі заграничних студій та подорожей, митрополит Сліпий ще як ректор вніс мистецьку атмосферу в пусті колись мури духовної семинарії. Семинарська молитовниця, розмальована П. Холодним та Ковжуном; академічний музей та колекція образів, робили з академії установу високо культурну.

В митрополиті Йосифі Сліпім галицька митрополія зискує тяглість церковної політики його великого попередника. При новім митрополиті годі сподіватися змін, хоч ведення митрополії в теперішній ситуації куди трудніше та більше відповідальне, ніж було досі. Можна сподіватися, що новий митрополит ще найкраще надається в тих обставинах на свій важний уряд. Зовнішно людина високо культурна, товариська, поважна та репрезентативна. У цілому свому поступованні вельми осторожний, не зробить необдуманого кроку, який в цій ситуації міг би мати фатальні наслідки для церкви. Глибоко ідейний та українській широкій громаді вже добре відомий як культурний та науковий діяч ,напевно буде мати і як митрополит по своїм боці усе громадянство. Немає сумніву, що новий митрополит понесе тягар свого уряду гідно, не зважаючи на те, що сам не надто кріпкого здоровля.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Українська православна церква з Вунсакет, Р. Ай., $22.50, які зібрано в церкві підчас панахиди з нагоди Листопадового Свята. По $1 зложили: о. П. Білон, О. Колісник, М. Липська, О. Олех, К. Чагарин, І. Тепер, К. Альберх, Р. Борис, М. Вецал, М. Михайлюк, Ю. Самборський, а дрібними $11.50, отже разом $22.50.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОМАГАЙМО ШИРИТИ ПРАВДУ ПРО УКРАЇНУ!

Читаючи статті й різні голоси в справі поширювання в Америці книжок про Україну, що є видані в англійській мові, хотів би я і від себе сказати, що таке поширювання правди про український нарід та його визвольні змагання вважаю в теперішних часах чи не одинокою справжньою помічю, яку ми звідси можемо дати нашим поневоленим братам і сестрам у старому краю.

Ми є нині одинокі, що маємо спромогу сказати таку правду за український нарід. Сам він того зробити не може, бо має замкнені уста. І тому саме нам треба давати світови знати, а в першу черґу Америці, що Україна була, є і буде; що вона змагала до волі й за волю тепер проляла море крови та далі її проливає; та що це є обовязком демократій ту волю українському народови забезпечити.

Демократії мусять дати теж і українському народови можливість жити по законах Вашинґтона, як того собі бажав найбільший син України! Сини і дочки американських українців нині боряться і вмирають за честь і волю Америки, за її ідеали, а ті ідеали не означачають і не можуть означати неволі для українського народу на його рідних землях.

Ось це є ті речі, що їх треба всюди в Америці голосити, які треба американцям вияснятн. А до цього надаються якнайкраще добрі книжки про Україну, що появляються англійською мовою, а які оголошує „Свобода". Ось тому і я залучаю чек на $12.50 та замовляю ті видання для розголошення українського імени та слушних прав українського народу на вільне і самостійне життя. А в кого в грудях беться таке серце, що відчуває недолю України, хай теж так зробить.

Василь Авраменко,
Голівуд, Каліф.

ЩЕ ПРО НАШИХ ВНУКІВ.

Як читати в „Свободі" про тих наших молодих синів, що так чесно й хоробро бються, то сльози ллються з радости і з тривоги, чи їх ще здоровими і живими побачимо. Багато з них оставили тут не тільки своїх батьків, але й жінки і діти, себто наші невістки і внуки. І ми ними опікуємося. А я думаю, що до такої доброї опіки належить і те, щоб отих внуків вписати до У. Н. Союзу. Невеличким видатком можна буде їм придбати пару сот долярів саме тоді, коли вони підростуть і схочуть піти до вищих шкіл. А нам, як будемо за внуків платити тих пару центів обезпечення, то це вийде на здоровля, бо випємо трошки менше пива в тиждень чи місяць. Знов як доживемо, як внук чи внука підросте, то чи не буде нам приємно почути від них слово подяки, що ми за них памятали? І то ще в 50-літний ювилей У. Н. Союзу!

В. Мисик,
Бродалбин, Н. Й.

ЗАВВАГИ З НАГОДИ УЧАСТИ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК У ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

У недавно минулому були дві імпрези на ширшу скалю, у яких брали участь американці українського роду: У Балтиморі і в Ню Йорку. Такі імпрези з участю етнічних ґруп бували і в минулому, а тепер виглядає на таке, що вони будуть тепер частіші, і то в різних місцевостях. Саме тому хочу дати під увагу громадян, що будуть такі виступи підготовляти, свої помічення з нагоди участи українських жінок у нюйорській Міжнародній Жіночій Виставі в Медисон Сквер Ґарден, що покінчилася в неділю, 19. листопаду.

Колись ми раділи, як хтонебудь звернув на нас увагу і запросив до участи в якихсь культурних чи політичних виступх. Та тепер, завдяки праці найменше двох поколінь, а головно таким загальним виступам, як хорів під проводом Кошиця чи спільного подвигу Кошиця й Авраменка в 1932 р., чи окремим здвигам молоді чи нашого загалу в поодиноких містах, українська американська громада здобула собі право громадянства і тому треба вже рахуватися, чи нам виплачується брати участь в спільних імпрезах, чи ні.

Коли мова про „виплатність", то треба розуміти не грошеву виплатність, а моральну. Бо заходить питання, що ми такою участю хочемо осягнути? Як ми самі не маємо інтересу в такій участи, то нема потреби клопотатися, щоби комусь там приподобатися. Нераз якісь загальні комітети знають, що українці мають наприклад гарні народні костюми і хочуть дістати українську ґрупу лише на те, щоб на її тлі виступав якийсь там видніший артист, артистка, чи якась маленька ґрупа. Отже все треба звертати увагу на те, щоб не дати себе легковажити.

Друга справа, на яку треба памятати, то ця, щоб не давати забагато з цього, що українці мають. Осьтак на діточій програмі в Медисон Сквер Ґарден українські діти приготовилися із танцями, з піснями, і з музичними продукціями — а на це все був дуже обмежений час. Діти були знеохочені, що не мали нагоди розвинути всього таланту і відійшли сумні домів. А прецінь замісць такої багатої програми вистарчав напр. один ефектовний танок чумака при добрім інструменті і він був би в тому місці представив Україну якслід. Інші наші багатства можна показувати постепенно, частями, при інших нагодах. Не треба пересичувати публики своїм багатством і довго тривалими програмами!

Третя справа: Коли беремо участь у спільних імпрезах для реклям, треба себе забезпечити, що та рекляма буде, себто, що на українськім виступі буде якнайбільше неукраїнської публики. Самі українці можуть вдоволитись в таких випадках пригляданням збоку. Треба мати забезпечене просторе місце, щоб було де посадити неукраїнців, яких ми хочемо мати на наших виступах. Таксамо треба заздалегідь умовитися з головним спільним комітетом чи ким там, хто цю імпрезу уладжує, щоб українці дістали належний розголос в ґазетах, по радіо і щоб були рецензії в ґазетах після виступу. Це в таких випадках, коли українська ґрупа бере участь для розголосу. Звичайно буває, що нам загальні комітети, що влаштовують вистави, з участю різних етнічних ґруп, багато обіцюють, а мало дають.

Само собою, як іде про розголос, тоді українська ґрупа мусить від себе постаратися про такий виступ, щоб він міг принести розголос. Маємо таке велике багатство всього, що воно може кожне окремо нам принести признання. Але треба ще вважати, щоб ми вміли це багатство виставити. З цим вяжеться обовязок вважати на склад виставових комітетів, щоб у них були такі, що надаються до поширення розголосу української справи. Ми розуміємо, що кожен може мати особисту амбіцію „добувати славу", але ця амбіція ніяк не повинна виходити на шкоду українській справі.

Беручи участь у якімсь спільнім виступі з іншими ґрупами, треба рахуватися з тим, що спільний комітет має трудноці погодити різні аспірації різних таких ґруп. Тому треба бути вирозумілим. Така вирозумілість зеднує нам симпатію. Особливо тоді, коли українці йдуть з такими етнічними ґрупами, що звязані кровно з тими, що в Европі поневолюють український нарід. Ось така національна ворожнеча перебирається мимохіть в Америку. Тому треба бути дуже обережним при спільних виступах з такими групами на американськім ґрунті, бо інакше наша участь буде непожадана, або може нам принести шкоду.

С. Демидчук.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Праця у відділі У. Н. С. для допомогової акції.

Наш 238 відділ У. Н. Союзу все стояв на засаді праці теж і для того народу, з якого його члени походять і дальше буде на тому стояти, що це є попри чисто американську працю нашим святим обовязком. Ми не могли скорше зачати допомогової акції, бо підготовлялися до Союзового ювилею. Та на чвертьрічнім зібранню 22. жовтня попри Союзову справу обговорено теж справу допомоги українським жертвам війни. Її підніс предсідник відділу П. Мороз, а до зреферування її візнав члена Миколу Давискибу тому, що він стоїть ближче акції, започаткованої Українським Конґресовим Комітетом. По вислуханню реферату члени одноголосно рішили працювати тісно в порозумінню з Українсько - Американським Допомоговим Комітетом і не слухати наклепів хрунів, чи ренеґатів. Принято отже внесок члениці О. Шафранської, щоб вписати наш відділ в члени У. А. Допомогового Комітету з вкладкою $10. Делеґатом вибраний М. Давискиба, а заступницею ч. Оля Бойко.

Попри те, очевидно, рішено продовжувати працю, звязану з воєнними зусиллями, а зокрема для розвитку У. Н. Союзу, бо його розвиток посилює значіння нашої громади. Додам, що ще на ювилейнім Союзовім святі 24. вересня зібрано на допомогову справу $45. Тепер на членську вкладку зложено $10, то разом дає $55, що їх вислано до Конґресового Комітету. На цім не спиняємося, але в порозумінню з церквою підготовляємо ширші наради або віче в справі допомоги українським жертвам війни.

М. Давискиба.

ВАШИНГТОН, Д. К.

Концерт для українських дівчат.

Дня 17г листопаду відбувся в Вашинґтоні інтимний концерт артиста-скрипака і композитора Романа Придаткевича в YWCA при вул. K—N. W. Цей концерт відбувся заходами Товариського Клюбу Українських Дівчат Вашингтону, себто тих, які тут на час війни працюють.

Концерт викликав ентузіязм серед тих молоденьких дівчат. Тому, що молоді пані просили, щоб їм музику пояснювано по українськи, п. Придаткевич представляв мистецькі українські музичні твори під знаменем: Українська молодь, її батьки та українська культура в обставинах американського цивілізованого світа. Чудова музика, свіжа, цілком відмінна від „затраної" і конвенціональної програми, яку дають інші артисти - скрипаки, враз з неформальною мовою артиста, викликали такий чар, що нашим молодим дітям цей вечір останеться памяткою і піддержкою на довгі роки життя.

Розуміється, що не бракувало на цьому вечерку і старших членів українського громадянства, яким було можливо прийти.

Як зачуваємо, то п. Придаткевич, що подорожує по Америці, дасть в різних містах Америки ряд концертів. Один з таких концертів в Балтимор, в неділю 26. листопаду, а на[illegible]ступний в неділю 3. грудня в салі св. Юрія в Ню Йорку.

Ще треба зявити, що подивляємо культурну працю п. Романа Придаткевича, який маючи світлі пропозиції вашинґтонських концертових менаджерів, не забуває подавати так дорогий „дарунок" українським дітям і громадянству, як він це зробив тут в столиці Америки.

Присутний.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. А.

Свято Книжки.

В нашій громаді відбулося Свято Книжки. І це свято відбулося надзвичайно урочисто. Ввійшовши на ґалю в очі кидалися відозви з написами: „Купуйте книжки", „Книги морська глибина", „Учітеся брати мої, думайте читайте". Біля сцени в куточку бачимо „Книгарня" з написом: „Тут продаються книжки". Підходимо ближче, розглядаємо, а тут на столиках повно різних книжок: англійською мовою про Україну. Тут ми зауважили і "A History of Ukraine" by M. Hrushewsky i D. Doroshenko, Ukrainian Literature by Prof. A. Manning, Bohdan Hetman by Prof Vernadsky, Spirit of Ukraine by D. Snowyda, Atlas, by Prof. I. Simpson, Zachar Berkut, by I. Borecky, та книжки українською мовою. Піднимається куртина. Предсідниця місцевого Союзу Українок, Р. Вецал, в своїм вступнім слові коротенько пояснює значіння Свята Книжки. Далі виступає дівочий хор, діти рідної школи, і відспівали ряд пісень під управою нашого пароха. Потім виходить на сцену Анна Рогозінська; у неї на голові і на грудях напис „Книжка", в руках книжка. Вона і представляє себе кажучи: „Я є книжка, книга то є вірний приятель з молодих років аж до глибокої старости" і т. д., а вкінці звертається до всіх і просить: Полюбіть мене, книжку, купуйте і читайте. Потім виходить Оля Кузів, у неї на голові віночок з написом „Свобода", а костюм весь з різних українських ґазет. Вона представляє себе, каже: „Я є ґазета і є порадою для безрадних, учителем для несвідомих" і т. д., а закінчуючи просить, щоби усі читали добрі українські ґазети. Далі виходить Марія Коцюба, на ній ґазета виключно „Дніпро", і вона заявляє, що вона є органом Православної Церкви і просить читати і передплачувати цю ґазету. Потім пані Марія Липська говорила в імені жіночої ґазети „Наше Життя". Промови були дороткі, серіозні, цікаві, які не тільки захоплювали слухачів, а декому можливо завдавали сорому, що не цікавляться книжками. Реферат виголосила добр. Клавдія Білон. В своїм річевім рефераті вона доказувала, яка то користь для людини, коли вона читає добру книжку і ґазету, а рівнож доказувала, яку шкоду наносять нашим українцям ті, які байдужі до книжки, не читають, і не купують її.

Наприкінці наш парох, о. П. Білон, звернувся до присутних і просив зробити гарну памятку з нинішнього свята і купити книжку в дарунок для дітей. Він пояснив, які то книжки вийшли в анґлійській мові про Україну. Ось така мала пропаґанда зробила те, що за яку годину всі книжки, яких було на $65.00, були розпродані. Для багатьох бракувало але деякі громадяни давали замовлення виписати для них книжки. Майже всі книжки були замовлені в „Свободі". Обсервуючи, я зауважив, що наша молодь, уже жоната, зацікавилась американською книжкою про Україну. Бачив, як вона купувала книжку. Деякі матері купували в дарунок для своїх дітей, а дехто купив і відніс до місцевої бібліотеки. Загально кажучи, ми мали того вечора велику приємність бачити в перший раз таке гарне свято, яке залишиться надовго в нашій памяти. Наші громадяни, які виховані в патріотичному дусі, люблять читати. Наш відділ 206 У. Н. С., „Запорозька Січ", має дуже гарну власну бібліотеку, в багатьох хатах маються маленькі бібліотечки і громадяни залюбки зачитуються нашою прегарною літературою. До війни багато з нас передплачували різні краєві журнали.

Ми теж щиро радимо ставити в своїх громадах ось такі свята і заохочувати людей до купівлі книжок і до читання. А це можна зробити не лише в жовтні, але кожного місяця.

Д-р А. Т. Кібзей.

Діточий параліж

(POLIOMYELITIS).

Діти в своїм віку занепадають на різні недуги. Одні з них є слабші, другі більше серіозні. От наприклад, такі діточі недуги — як кір, свинка, вітрова віспа — є на денному порядку. Всі діти заражуються цими недугами, перехоровують їх і видужують з набраною відпорністю (Імюніти) — на ціле життя. Значиться, що раз перехорувавши, вони вже на ці недуги ніколи не занепадають.

Що іншого є зі скарлятиною, бо лишає погані наслідки: як ушкодження серця; знищення уха та слуху; або запалення суставів.

Діточий параліж — ще страшніший, бо лишає по собі спаралізовані ноги, руки, або інші части тіла. Смертність також є висока. Тому є добре бодай трохи познакомитися зі симптомами цеї недуги.

Діточий параліж (пораження). (Poliomyelitis)

Це заразлива недуга центральної нервової системи, що захоплює звичайно дітей нижче 5 літ віку, хоч у часі епідемії й старші люди можуть на неї занепасти. Панує вона всюди в уміренім підсонню, як в Европі так і в Америці, звичайно під осінь, а притахає під зиму.

Який паразит спричинює цю недугу, то ще досі докладно не відомо, хоч, починаючи від р. 1909, різні вчені лікарі зробили великий поступ в досліджуванню її, особливо на малпах, котрих цею недугою можна легко заразити. Але вже докладно відомо, що виділини з носа хорої на такий параліж дитини є заразливі, і то довгий час. Багато людей є відпорних на цю недугу, але проте можна заразитися через приставання навіть з чоловіком назовні здоровим, котрий колись був хочби й трохи хорий на цю недугу. Заразок недуги переноситься через ніс і захоплює нерти в хребетнім стовпі, а часом навіть нерви мозку.

Прояви недуги.

В кілька днів по зараженню дитина зачинає бути неспокійна: горло її трохи поболює: але відтак нагло вона попадає в високу горячку, ригає: часом чує недомагання в жолудку, а навіть терпить конвульсії (судороги). Рівночасно зараз у початках недуги появляється у дитині параліж, себто дитина не годна порушувати одної ніжки, або одної ручки, але при тім вона зпочатку ніяких болів не має. Такий стан триває два або три тижні, потім параліж постепенно уступає і зачинається дуже повільне виздоровіння, що може тривати 12 або й 18 місяців. А причина паралїжу є та, що паразити недуги захоплюють стрижінь і кісточки в стрижіні хребетного стовпа дитини і витворюють там всілякі згрубіння та обезсилюють нерви, які з хребетного стовпа контролюють різні члени тіла, наприклад, руки і ноги. І наслідки такого паралїжу звичайно лишаються на ціле життя. Через параліж нидіють мязи на захопленій паралїжом руці або нозі дитини, розріст костей припиняється, а навіть шкіра тратить свій товщ, стається тонкою та худне. Лишається каліцтво на ціле життя так, що навіть дорослі люди, які перебули цю недугу замолоду, звичайно мають тонку або коротшу руку або ногу, неначі звітрілу, скривлений хребет або зігнене коліно, завмерлі мязи місцями, особливо в раменах, і т. п. каліцтва. Часом недуга може бути так гостра, що з стегон скоро переноситься по цілім тілі догори та захоплює гортанку і прямо задушить чоловіка. А часом знову може захопити мозок та викликати страшні болі голови, крижей і потилиці, подібно як при звичайнім запаленню т. зв. менінґітіс. Отже цеї недуги ніяк легковажити собі не можна.

Лікування.

Спеціяльного лікарства на цю недугу нема; тому лікування відбувається звичайно після проявів недуги, подібно як при якійнебудь іншій горячковій недузі. Спаралїжовані члени тіла треба завивати в теплу бавовну, а коли є який біль, то заживати, наприклад, аспірину. Спаралїжованих мускулів рук, ніг і т. п. не треба ніяк натягати, лиш залишити їх спокійно так, як їх сама природа реґулює. Це дуже важна справа. Нічого не „направляти", але спокійно лежати в ліжку бодай два-три тижні, аж потім можна пробувати масування і т. п. В таких випадках лікарська поміч є конечно потрібна. Часом треба навіть операцію робити, щоб не допустити до більшого каліцтва. В часі виздоровлення добре є бути хорому в руху, щоб скріплювати мускули.

В найновіших часах уживається до лікування спеціяльної сироватки, котру запускається в тіло недужого в часі виздоровіння задля облекшення наслідків паралїжу.

Недавно зачали уживати препарату "Prostigmine". Препарат ще звільнює здорові мускули від напруження та штивности і цим дає нагоду нервам в спаралїжованих мускулах відростати.

Разом з цим препаратом спаралїжовані мускули масується, натирається, та обложується горячими, вогкими окладами. Це має бути т. з. „Систер Кеній", лікування, що показалось досі найуспішнішим. Після найновішої медичної статистики в цей спосіб вилікувують 75% хорих. В інших більше занедбаних випадках — треба переводити операцію.

Увага! — Повищі матеріяли є взяті з книжки автора п. н. „Український Лікар", котра вже друкується. Хто пришле $3.00, тому вишлеться цю книжку в оправі й з оплатою почти. Книжка матиме 600 сторін друку.

Пишіть до:

Dr. A. T. Kibzey
11903 Jos. Campau Ave.,
Detroit, 12, Mich.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 16. жовтня 1944 р. помер у 58. році життя

ЛЕОНТЕЙ БИХ,

член і касієр Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. Союзу в Бріджпорт, Конн.

Покійний походив зо села Жеребки шляхоцькі, пов. Скалат. Був щирим українцем і союзовцем. Був довголітним членом і касієром стейтової організації. касієром будови У. Н. Дому і заступником секретаря Укр. Запомогового Комітету.

Полишив у смутку дружину Анастазію і сина Юрія, що служить при війську в Европі. Останну прислугу віддали Покійному члени відділу і члени стейтової організації. — В. Й. П.!

Д. Чернявський, гол.

Брак великих людей в Формозі.

На території Формози подорожній спитав одного місцевого мешканця

— Чи на вашій землі вродився який великий чоловік?

Місцевий:

— Ні, пане, в нашій території всі родяться маленькі.

ТАРЗАН, ч. 1080. У просторі.



Як Тарзан наближався до Тайга, цей скочив на наступний будинок.



Тайго не боявся Тарзана, але хотів з ним побавитися.



Тарзан пішов за Тайгом, але як він діставсь на верх дому, Тайго нагло появився зо схованку й трутив його.



Тарзан покотився коміть головою в простір.